

WVZ

adviescommissies voor ruimtelijke kwaliteit

Colofon

Auteur: Wil Smulders en Mariette Bruin

Met bijdragen van: Jef Mühren en Dorine van Hoogstraten

Uitgave: WZNH

Alkmaar, april 2012

Basisontwerp DesignArbeid

Implementatie Flores Automatisering

Voor U ligt het jaarverslag 2012 van de welstandscommissie Haarlemmerliede en Spaarnwoude. In dit jaarverslag komt aan de orde op welke wijze de commissie uitvoering heeft gegeven aan de door het gemeentebestuur van Haarlemmerliede en Spaarnwoude opgedragen adviestaak.

U vindt in dit jaarverslag informatie over samenstelling en werkwijze van de commissie, een cijfermatig overzicht van de advisering, enkele voorbeelden van adviezen die zijn uitgebracht en een aantal aanbevelingen in relatie tot de adviestaak van de commissie.

Dit jaarverslag wordt aangeboden aan de gemeenteraad. De commissie, bestaande uit door uw gemeenteraad benoemde onafhankelijke deskundigen, vervult een wettelijke taak op grond van de Woningwet. De commissie is daarnaast een direct aanspreekbaar klankbord voor het college van B en W voor alle ontwikkelingen die van invloed zijn op bebouwing en inrichting van de gemeenschappelijke leefomgeving.

Met dit jaarverslag wordt voldaan aan de verplichting op grond van de Woningwet, waarin is vastgelegd dat over de uitvoering van het welstandsbeleid moet worden gerapporteerd aan de gemeenteraad. Wij hopen met onze advisering aan de hand van dit beleid bij te dragen aan een aantrekkelijke en waardevolle leefomgeving, maar ook aan een breed maatschappelijk draagvlak voor ruimtelijke kwaliteit.

Mooie gebouwen, straten, wijken dorpen, steden en landschappen zijn niet vanzelfsprekend zo, maar zijn zo geworden door de gezamenlijke inspanning van alle gebruikers en bewoners. Dat we daarvan kunnen genieten is de verdienste van een zorgvuldige beherende gemeenschap. Een advies van de commissie aan het college van B en W voorafgaand aan het verlenen van omgevingsvergunningen, maar het liefst ook aan de gebruiker zelf en zo vroeg mogelijk in het planproces, kan daar een positieve bijdrage aan leveren. Aan het zorgvuldige beheer van onze waardevolle omgeving dragen wij graag een steentje bij.

Wij zijn uiteraard bereid de bevindingen in dit jaarverslag met u te bespreken. Ook nodigen wij raadsleden van harte uit om eens een openbare vergadering van de commissie bij te wonen om kennis te nemen van de praktijk van het adviseren.

Wij gaan ervan uit dat dit jaarverslag u een goed beeld geeft van de inspanningen om onze adviestaak in uw gemeente professioneel en volgens gemeentelijk beleid te laten plaatsvinden en wij verheugen ons op voortzetting hiervan in 2013.

WZNH adviseert de Noord-Hollandse gemeenten al bijna 100 jaar vanuit haar statutaire doelstelling: het beoordelen en bevorderen van de ruimtelijke kwaliteit van de gebouwde omgeving in de provincie Noord-Holland.

WZNH www.wznh.nu.

Drs. Dorine van Hoogstraten, commissievoorzitter welstandscommissie gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude

Drs. ing. Jef Mühren, directeur WZNH

“Waarom welstandszorg?”

Ruimtelijke kwaliteit is eigenlijk geen issue: iedereen is er voor! Maar toch: ruimtelijke kwaliteit ontstaat niet vanzelf. De opvallend goede kwaliteit van de Nederlandse gebouwde omgeving, zowel in ontwerp als in staat van onderhoud, is het gevolg van de aandacht die gemeenten, corporaties, ontwikkelaars en architecten honderd jaar lang stelselmatig aan de kwaliteitsvraag hebben besteed. Want hoewel iedereen er voor is, beseft ook iedereen dat bezuinigingen, gemakzucht en praktische bezwaren aan schoonheid in de weg staan, en dat het dus goed is dat we van tijd tot tijd aan onze ambities herinnerd worden.

We beschikken in Nederland over een stelsel van checks & balances, dat een minimaal kwaliteitsniveau garandeert. Gemeenteraden formuleren ambities voor de omgeving in visies, bestemmingsplannen en welstandsnota's. Adviesteams van experts en burgers assisteren (ver)bouwers om hun plannen optimaal in de omgeving te passen. Die teams zijn flexibel en denken mee met plannenmakers. Maar als het nodig is, beschermen ze bewoners tegen al te drieste plannen die schade zouden kunnen toebrengen aan ons gezamenlijk kostbaar bezit: de kwaliteit van de collectieve omgeving.”

Citaat: handreiking 'Kan-bepaling'

Flip ten Cate directeur Federatie ruimtelijke kwaliteit

In dit hoofdstuk gaan wij in op

- Actuele Ontwikkelingen
- Ontwikkelingen in de gemeente

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft een onafhankelijke adviescommissie aangesteld, die tot taak heeft het gemeentebestuur te adviseren over de kwaliteitsaspecten van bouwplannen en andere ruimtelijke ontwikkelingen. Meestal heeft dit betrekking op redelijke eisen van welstand, het zich goed voegen in de bestaande context. De welstandscmissie doet haar advieswerk vanuit het besef dat „ruimtelijke kwaliteit“ een breed begrip is en dat het daarbij om meer gaat dan alleen de architectuur van het betreffende bouwwerk. Aspecten zoals de landschappelijke of stedenbouwkundige structuur, de situering van het bouwwerk, de inrichting van de openbare ruimte, het respect voor cultuurhistorische waarden en dergelijke, bepalen met elkaar in hoeverre de verlangde kwaliteit al dan niet ontstaat. Het werken vanuit deze optiek maakt het werk interessant en zinvol.

De toetsing van een omgevingsvergunningsaanvraag vindt plaats op basis van een beperkt aantal in de Woningwet genoemde toetsingsgrondslagen. Toetsing aan redelijke eisen van welstand is er daar een van. Het advies hierover heeft betrekking op de passendheid van een bouwwerk in zijn omgeving. Aan dit advies wordt de wettelijke eis gesteld dat het gebaseerd moet zijn op de gemeentelijke welstandsnota waarin de beoordelingscriteria voor bouwplannen gebiedsgericht zijn vastgelegd.

Deze beoordelingscriteria hebben een algemeen generiek karakter, vaak is (deskundige) interpretatie nodig gelet op de specifieke situatie ter plaatse. Daarbij speelt zichtbaarheid vanuit de openbare ruimte een doorslaggevende rol. Hoe minder de zichtbaarheid vanuit de publieke openbare ruimte hoe terughoudender de commissie zich opstelt. De ervaring leert bovendien dat vroeger inzet in het kader van vooroverleg veel betere resultaten oplevert omdat initiatiefnemers de inbreng van de adviseurs dan nog goed kunnen gebruiken.

Dit jaarverslag heeft vier hoofdstukken: een inleiding met de actuele ontwikkelingen, een hoofdstuk over de inhoud van het beleid en de adviezen, een hoofdstuk over de organisatorische aspecten van de advisering en een slothoofdstuk met conclusies en aanbevelingen. De welstandscmissie bespreekt het jaarverslag ook ieder jaar met de portefeuillehouder. Het verslag van dit gesprek is in de bijlage opgenomen. In de bijlagen vindt u verder de statistieken en cijfers en de curricula vitae van de commissieleden.

Actuele Ontwikkelingen

Mooiwaarts en de omgevingswet

In 2012 is de ‘Kabinetsnotitie Stelselwijziging Omgevingsrecht’ verschenen. Dit is het voornemen van Minister Schultz van Haegen om het stelsel van het omgevingsrecht te vereenvoudigen en bundelen in één Omgevingswet. De wet heeft tot doel efficiëntere regels, soepeler procedures en het vergroten van de bestuurlijke keuzeruimte.

In het eerste kwartaal van 2013 is de concept wettekst voor consultatie verspreid. Eind 2013 wordt beoogd een wetsvoorstel voor parlementaire behandeling naar de tweede kamer te sturen.

Vanuit WZNH zijn er in 2012 belangrijke constructieve impulsen gegeven aan deze wetsontwikkeling door medewerking aan het pleidooi ‘Mooiwaarts’. Dit Pleidooi heeft er mede toe geleid dat de centrale doelstelling van de nieuwe wet niet beperkt blijft tot het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving maar tevens tot het bereiken van een goede omgevingskwaliteit, waarbij bedoeld wordt op aspecten als cultureel erfgoed, architectonische kwaliteit van bouwwerken

en kwaliteit van natuur en landschap. Verheugend is natuurlijk dat het pleidooi voor een waardevolle en aantrekkelijke leefomgeving wordt gehoord en ondersteund, ook lokaal!

Invoering 'Kan-bepaling'

Op 1 maart 2013 is de zogenaamde 'Kan-bepaling' ingevoerd. Door een op het oog kleine wijziging van het Besluit omgevingsrecht (Bor) krijgt het bevoegd gezag – het college van B en W – hiermee de mogelijkheid om zelf vast te stellen voor welke soort vergunningaanvragen nog een advies wordt gevraagd aan de onafhankelijke adviescommissie en in welke gevallen een daartoe aangewezen ambtenaar toetst of een bouwplan aan de criteria uit de welstandsnota voldoet.

Op 16 oktober 2012 is bij WZNH in Alkmaar een bijeenkomst georganiseerd voor ambtenaren met betrekking tot de 'Kan-bepaling'. Tijdens de bijeenkomst is uitvoerig ingegaan op de aspecten die bij de invoering van een ambtelijke toetsing komen kijken.

De gemeente heeft aangegeven dat de huidige taakverdeling tussen commissie en ambtelijke plantoelichting prima functioneert en dat een invoering van een ambtelijke welstandstoets vooralsnog niet wordt overwogen. Als dit in een later stadium toch zou worden overwogen, dan zou de commissie daarover graag met de gemeente in gesprek gaan om goede afspraken te maken over de verdeling van taken en verantwoordelijkheden.

Erfgoed en ruimte

Gemeenten moeten bij het opstellen van bestemmingsplannen rekening houden met cultuurhistorische waarden. Deze verplichting, die voortkomt uit het rijksbeleid voor modernisering van de monumentenzorg (MoMo), is vanaf 1 januari 2012 vastgelegd in het Besluit ruimtelijke ordening (Bro). Het doel is te bevorderen dat de cultuurhistorische waarden al bij de start van een planontwikkeling een rol spelen in de besluitvorming. In een door WZNH en samenwerking met de Cultuurcompagnie verrichte inventarisatie, begin 2012, is gebleken dat het daadwerkelijk vastleggen van de cultuurhistorische waarden in de praktijk niet gemakkelijk is, zeker niet nu er onder tijdsdruk veel bestemmingsplannen in procedure zijn. Commissies in Noord-Hollandse gemeenten brengen steeds vaker adviezen uit over bestemmingsplannen. Commissies letten hierbij niet alleen op de wijze waarop cultuurhistorische waarden worden geborgd, maar ook hoe de relatie is tussen bestemmingsplan en welstandsbeleid. Het wordt steeds belangrijker om de gebruikte gemeentelijke beleidsregels op elkaar af te stemmen. Door een goede integrale benadering kunnen regels effectiever zijn en de hoeveelheid regels kan worden beperkt tot het nodige. In het eerste kwartaal van 2013 is door WZNH een handreiking 'Borging van cultuurhistorische waarden in bestemmingsplannen' opgesteld, hiermee kunnen gemeenten bij de lopende herzieningsronde van bestemmingsplannen hun voordeel doen.

Naast de ondersteuning bij het actualiseren van de bestemmingsplannen worden de adviescommissies onder de vlag van WZNH steeds vaker ingeschakeld in het kader van het gemeentelijk planologisch afwijkingsbeleid. Een niet op toelating maar meer op uitnodiging ingerichte planologie gaat uit van een goede afweging van belangen in geval van ontwikkelingen die buiten het kader van het vastgestelde beleid vallen. De onafhankelijke multidisciplinaire adviescommissies kunnen hierbij een goede afweging helpen maken, bijvoorbeeld waar sprake is van afweging van de betekenis van een cultuurhistorische dubbelbestemming.

Ervenconsulent

Naast een mede door de provincie ondersteunde pilot in de gemeente Wormerland zijn er in 2012 diverse aanvragen neergelegd bij de ervenconsulent. Om zorgvuldige landschappelijke inpassing van nieuwe ontwikkelingen te bevorderen werken WZNH en Landschap Noord-Holland

samen bij de inzet van een ervenconsulent. Een ervenconsulent is niet een vaste persoon, maar is de juiste (proactieve) adviseur, op het juiste moment, op de juiste plek. Het gaat hier om uiteenlopende veranderingen in het landelijk gebied, van schaalvergroting tot functieverandering en herbestemming.

WZNH adviescommissies voor ruimtelijke kwaliteit

WZNH adviescommissies voor ruimtelijke kwaliteit is een stichting zonder winstoogmerk die de adviescommissies voor aangesloten gemeenten faciliteert. Hoewel 2012 in de zin van de bouwproductie en dus ook in de zin van de adviesinkomsten geen gemakkelijk jaar is geweest, kan gezegd worden dat het jaar succesvol is verlopen als wordt gekeken naar de doelstelling van de stichting. In veel gemeenten wordt, nu bezuinigen en de wens tot dereguleren samengaan, inhoudelijker dan ooit, ook tot in de gemeenteraad, gediscussieerd over het belang en de reikwijdte van de publieke regierol op het terrein van de ruimtelijke kwaliteit. Dat dat niet meer als vanzelfsprekend wordt gezien en als een verplichting, maar dat het een (welbewuste) keuze is dat leidt tot bevordering van het belang van ruimtelijke kwaliteit en het bewustzijn dat de kwaliteit van de publieke ruimte ons allemaal aangaat. In veel van die discussies blijkt dat de gemeenten in Noord-Holland, als het er op aan komt, hier belang aan hechten. WZNH ondersteunt niet alleen de adviescommissies en de daarin optredende adviseurs maar ondersteunt gemeenten ook bij het opstellen van beleidsnota's, zoals voor de gemeenten Beemster, Bergen, Edam-Volendam, Enkhuizen, Haarlem, Hoorn en Zaanstad.

ontwikkelingen in de gemeente

De structuurvisie voor de gemeente, onderverdeeld in vier deelgebieden, is inmiddels vastgesteld door de raadscommissie. Voor elk van de drie kernen wordt een structuurschets opgesteld en er wordt een structuurschets voor het buitengebied, de groene buffer, opgesteld. In de structuurschetsen worden de uitgangspunten van de strategische visie uitgewerkt tot het niveau van ontwerpbestemmingsplan. Het kan nuttig zijn als de welstandscommissie over deze ontwikkelingen kan adviseren vanuit haar specifieke deskundigheid en ervaring met de gemeente, als deze plannen aan haar worden voorgelegd. Want aanpassingen van bestaande bestemmingsplannen en nieuwe bestemmingsplannen moeten ook in de Welstandsnota geborgd worden.

De gemeente werkt aan de Structuurvisie Centrum Halfweg. Daarvoor werden drie modellen ontwikkeld. De commissie zou over deze Structuurvisie graag op de hoogte gehouden worden en kan vanuit haar ervaring ook hierover de gemeente adviseren. Ook is de gemeente druk bezig met het nieuwe bestemmingsplan van Spaarne Buiten.

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft een gemeentelijke Monumentencommissie en een Historische werkgroep Halfweg. Mogelijk zou het, ook vanwege het verkorten van wettelijke adviestermijnen voor monumenten, goed zijn hier meer samenwerking tot stand te brengen.

In dit hoofdstuk gaan wij in op

- Het effect van welstand: enkele bijzondere welstandsadviezen in 2012
- De welstandsnota: hoe functioneert het beleidskader

Het effect van welstand

In 2012 is het aantal bouwplannen als gevolg van de gewijzigde economische omstandigheden verder teruggelopen.

Bedrijven en particulieren ondervinden steeds vaker moeilijkheden als het gaat om financieringsmogelijkheden van bouwprojecten. Er is daarom, naast de terugloop in het aantal bouwprojecten ook een belangrijke wijziging opgetreden in de aard van de bouwprojecten waarvoor een vergunning en welstandsadvies wordt gevraagd. Het aantal grote en nieuwbouwprojecten is het sterkst gedaald. Daarvoor in de plaats vinden vaker veelal kleinere verbouwingen aan de bestaande bebouwing plaats. Toch werden in de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude ook in 2012 plannen voorgelegd aan de commissie die duidelijk maken dat aandacht voor de kwaliteit van gebouwen in de openbare ruimte ook belangrijk blijft als de afmeting en hoeveelheid van plannen afneemt.

Een van deze plannen is de geplande uitbreiding van hotel de Keizerskroon in Halfweg. Hoewel de uitbreiding aan de achterzijde plaatsvindt is de onzekerheid over toekomstige ontwikkelingen op het naastgelegen kavel mede bepalend voor de invloed van de uitbreiding op de openbare ruimte. Door de ligging van het bestaande parkeerterrein op die locatie is ook de uitbreiding goed zichtbaar vanaf de N200, de hoofdontsluitingsweg van Halfweg. In overleg met de commissie is de grote aanbouw voorzien van een meer representatieve gevel aan het parkeerterrein.

voorgevel

zichtbaarheid locatie

Een ander, in dit kader illustratief, plan betreft de nieuwbouw van het hoofgebouw in Parc Spaarnwoude. Aanvankelijk werd een eclectisch historiserend plan voorgelegd dat geïnspireerd was op een stedelijk stadhuis uit grootmoeders tijd. In overleg met de commissie is het plan meer in overeenstemming met de gebiedsgerichte criteria uit de welstandsnota uitgewerkt. Het uiteindelijke plan past beter bij de traditionele bebouwing in het buitengebied.

hoofgebouw Parc Spaarnwoude

gewijzigd plan Schutterstuk

Onder druk van de krimpende woningmarkt worden ook bezuinigingsgedreven wijzigingen aan reeds goedgekeurde plannen voorgelegd. Hoewel bezuinigingen op niet noodzakelijkerwijs tot mindere plannen hoeft te leiden dreigt wel vaak de samenhang in een plan onder druk te komen staan. Toch is ook dan voor de toetsing de welstandsnota de richtlijn en niet een eerder goedgekeurd plan.

De commissie valt in het bijzonder op dat de impact van slecht vormgegeven kleine bouwsels op de openbare ruimte vaak onevenredig groot is ten opzichte van de veelal goed vormgegeven en zorgvuldig ingepaste grootschalige projecten. De aan de Lagedijk zorgvuldig ontworpen Hamlet, in plaats van een agrarisch ogende schuur voor de uitbreidingen aan de boerenwoning aan de Lagedijk is in dit verband, op deze locatie zeer overtuigend.

bovenaanzicht

perspectief Lagedijk

In 2012 werd het nieuwe station Halfweg tegenover Sugar City in gebruik genomen. De perronoverkappingen zijn ook van bovenaf vanuit de openbare ruimte zichtbaar. In overleg met de commissie zijn deze dan ook aan de bovenzijde van de groene signaalkleur voorzien waardoor zij bijzonder overtuigend zijn als vrijstaande objecten.

station Halfweg

De welstandsnota

De ervaringen met de welstandsnota zijn nog steeds positief. De in voorbereiding zijnde actualisering van het beleid en de nota komen voort uit de maatschappelijke en politieke wens om te komen tot deregulering. Ook moet de actualisering van het gebiedsgerichte reclamebeleid binnen de gemeente nader worden uitgewerkt.

Door de aanwezigheid van cultuurhistorische expertise in de commissie is het voor de welstandscommissie ook mogelijk te adviseren op het gebied van het gebouwde erfgoed. In overleg met de gemeente wordt een gezamenlijk overleg gepland met de monumentencommissie over het door de gemeente te voeren erfgoedbeleid.

In dit hoofdstuk gaan wij in op:

- Samenstelling van de commissie
- Werkwijze
- Openbaarheid

Samenstelling van de commissie

De welstandscommissie Haarlemmerliede en Spaarnwoude is een van de 38 adviescommissies die in Noord-Holland werkzaam zijn onder verantwoordelijkheid van WZNH. De leden van de commissie zijn benoemd door de gemeenteraad.

De commissie was in 2011 als volgt samengesteld:

- Drs. Dorine van Hoogstraten, architectuurhistoricus, voorzitter
- Architect Ing. Wil Smulders, secretaris
- Architect Ir. Jan Frederik Groos, commissielid

De commissie werd ondersteund door:

- Mariëtte Bruin, commissiecoördinator
- Ing. Jan Peter Mendrik, plantoelichter

Werkwijze

De vergaderingen vonden plaats op de maandag in de oneven weken van het jaar, in het gemeentehuis van Aalsmeer.

In totaal hebben er in 2012 voor de gemeente 52 planbehandelingen plaatsgevonden. Het aantal nieuwe aanvragen was 40 en het aantal aanvragen die betrekking hadden op aanvragen van voorgaande jaren was 12. Meer cijfers treft u aan in bijlage 1.

Op 1 oktober 2012 vond het jaarlijkse evaluatiegesprek met de portefeuillehouder plaats. Het verslag van het gesprek is opgenomen als bijlage 2.

Openbaarheid

De vergaderingen van de commissie zijn openbaar. In de vergaderruimte is plaats beschikbaar voor toehoorders en belangstellenden. De agenda van de vergadering is van tevoren in te zien en planindieners kunnen een afspraak maken om tijdens de vergadering een toelichting te geven op hun plan. In sommige gevallen vraagt de commissie daar ook expliciet om. In 2012 heeft de commissie bij 18 planbehandelingen de planindieners en/of architect aan tafel mogen ontvangen. Dat is 27% van het totaal aantal behandelingen.

4. Conclusies en aanbevelingen

Dit jaarverslag dient om het gemeentebestuur op de wettelijk voorgeschreven wijze in kennis te stellen van de ervaringen over het advieswerk dat in haar opdracht is verricht. Dit biedt de mogelijkheid om te evalueren en conclusies te trekken voor mogelijk verdere versterking van de effectiviteit van het advieswerk.

Vastgesteld kan worden dat de samenwerking tussen commissie en ambtenaren van de gemeente uitstekend is. Vergaderingen worden goed voorbereid en de communicatie via de gemeentelijke ambtenaren naar de aanvragers loopt vlot en professioneel.

In de loop van de jaren is het toepassen van de criteria uit de gemeentelijke welstandsnota voor zowel commissie als ondersteunende ambtenaren gemeengoed geworden. De commissie concludeert dat nog steeds in de meeste gevallen direct een positief advies kon worden gegeven, waar dit niet kon is meestal in goed overleg met aanvragers naar oplossingen gezocht en deze zijn vrijwel altijd ook gevonden.

Wel valt op dat aanvragers en ontwerpers vaak nog onvoldoende op de hoogte zijn van de van toepassing zijnde welstandscriteria.

Wij zijn er ons als commissie steeds van bewust dat het beleid evenwichtig, consequent en proportioneel moet worden uitgevoerd. Duidelijke en begrijpelijke beleidsregels alleen zijn niet genoeg. Om initiatiefnemers goed van dienst te zijn en maatwerk te kunnen leveren is afweging van de criteria door de commissie van groot belang, maar ook respect en begrip voor de motieven en bedoelingen van initiatiefnemers. Onze ervaring is dat hoe vroeger dit gebeurt, hoe groter de kans op een succesvolle bijstelling van plannen en hoe meer kans op draagvlak bij de aanvrager.

Binnen de contouren van de in ontwikkeling zijnde omgevingswet wordt onder de noemer 'eenvoudig beter' een verdere vereenvoudiging en integratie van instrumentarium nagestreefd. Ruimtelijke ordening, welstand en erfgoedbeleid zullen meer en meer op elkaar worden afgestemd en in veel gevallen waar mogelijk geïntegreerd. Het ministerie propageert dat vooruitlopend op deze nieuwe wet gemeenten nu al 'eenvoudig beter' kunnen gaan werken, onder andere door gemeentelijke instrumenten als structuurvisie, beleidsplannen, bestemmingsplannen, welstandsnota's en het monumenten- of erfgoedbeleid meer op elkaar af te stemmen. WZNH heeft hiervoor in de praktijk aansprekende modellen ontwikkeld en begin 2013 is een handreiking uitgebracht over de mogelijkheden tot borging van cultuurhistorische waarden in het bestemmingsplan.

Ook dit jaar is een aantal gemeenten in Noord-Holland ertoe over gegaan de advisering over monumenten en welstand te combineren. In een geïntegreerde commissie worden dan in een behandeling zowel het welstandsadvies als het monumentenadvies opgesteld. Voor een dergelijke geïntegreerde commissie bestaan verschillende varianten. Ook kunnen deze geïntegreerde commissie 'leunen' via mandaatregelingen op de brede WZNH erfgoedcommissie in Alkmaar.

De gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude heeft een gemeentelijke Monumentencommissie en een Historische werkgroep Halfweg. Mogelijk zou het, ook vanwege het verkorten van wettelijke adviestermijnen voor monumenten, goed zijn hier meer samenwerking tot stand te brengen of zelfs met een geïntegreerde commissie te gaan werken.

Ter bevordering van een open, constructieve en transparante advisering en ter bevordering van het draagvlak bij de bevolking, komt de commissie met de volgende aanbevelingen

- Het afgelopen jaar heeft de commissie kennis kunnen nemen van de ontwikkelingen in bijvoorbeeld het centrum van Halfweg en Spaarne Buiten. Juist bij dergelijke ontwikkelingen in de gemeente kan de commissie haar bredere expertise op het terrein van ruimtelijke kwaliteit en cultuurhistorie in haar advisering inbrengen. Hoe vroeger dat gebeurt in het planproces, in de vorm van vooroverleg, hoe beter het resultaat. Een beoordeling aan het eind van de vergunningsaanvraag moet dan een formaliteit zijn.
- De commissie wordt steeds vaker betrokken bij beoordeling van stedenbouwkundige plannen, inrichtingsplannen voor het openbaar gebied, bestemmingsplannen en beeldkwaliteitsplannen. De commissie acht dit van groot belang en roept de gemeente op dit te blijven doen. In de gemeente is regelmatig (voor)overleg met mensen van de afdeling stedenbouw. Dit komt een zorgvuldige advisering ten goede. De commissie beveelt aan deze inbreng structureler te organiseren.
- Vooral een vroegtijdig advies (vooroverleg) in gevallen waarin het voornemen bestaat af te wijken van het bestemmingsplan kan goede effecten opleveren. Vaak beter dan wanneer in een later stadium nog het welstandsadvies wordt gevraagd. De commissie geeft in overweging deze rol van de commissie in het afwijkingsbeleid vast te leggen.
- Wij adviseren de gemeente om op korte termijn in gesprek met de commissie de verantwoordelijkheidsverdeling tussen commissie en ambtelijke dienst (door de gemeenteraad) te laten vaststellen in het kader van de 'Kan-bepaling'. Leidraad zou kunnen zijn dat wat klein is, van beperkte invloed op de openbare ruimte, eenduidig toetsbaar, eenvoudig met ja te beantwoorden, en weinig vatbaar voor bezwaren, dat dat ambtelijk kan worden afgedaan. Voor de lastige zaken, waarin afweging nodig is, en in gevallen van afwijzing en of kans op bezwaar, kan dan een beroep op de onafhankelijke commissie worden gedaan.
- Wij wijzen de gemeente op de mogelijkheid van advisering bij ontwikkelingen in het landelijk gebied door een ervenconsulent. Onafhankelijk van, maar wel in goed overleg met initiatiefnemer, gemeente en adviescommissie, kan de ervenconsulent proactief en oplossingsgericht bijdragen aan complexe vraagstukken als schaalvergroting en functieveranderingen in het landelijk gebied. Vooral de combinatie van actuele gebiedskennis en deskundigheid, maar ook creativiteit op het gebied van architectuur, historie en landschap wordt hier ingezet.
- De commissie adviseert de welstandsnota digitaal toegankelijk te maken. Niet alleen in de vorm van een pdf-document, maar als een interactieve en kaart- en postcode gestuurde bron, zodat burgers direct op hun eigen locatie kunnen zien wat de relevante spelregels zijn. Aangeraden wordt hierbij de landelijke standaard 'Welstand Transparant' als uitgangspunt te nemen.

Planbehandelingen

In 2012 heeft de welstandscommissie voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude 52 vergunningaanvragen behandeld, waarvan 12 betrekking hadden op aanvragen van voorgaande jaren. In verband met herhalingen was het totaal aantal planbehandelingen 66.

Deze zijn als volgt verdeeld:

soort aanvraag	aantal aanvragen	aantal behandelingen	percentage herhalingen t.o.v. de aanvragen
Omgevingsvergunning	46	59	28 %
<i>waarvan nieuwbouw</i>	22	29	32 %
<i>waarvan verbouwing</i>	24	30	25 %
Preadvies	4	5	25 %
Adviesaanvraag handhaving	2	2	0 %
Totaal	52	66	27 %

In vergelijking met de voorgaande jaren ontstaat het volgende beeld:

soort aanvraag	2012		2011		2010	
Nieuwe aanvragen	40	61 %	52	63 %	54	75 %
Aanvragen van voorgaande jaren	12	18 %	9	11 %	3	4 %
Herhalingen	14	21 %	21	26 %	15	21 %
Totaal	66	100 %	82	100 %	72	100 %
<i>waarvan préadviezen</i>	9	14 %	15	18 %	12	17 %
<i>waarvan handhaving</i>	2	3 %	6	7 %	9	13 %

Verdeeld over de soorten bouwwerken ontstaat het volgende beeld:

soort bouwwerk	2012		2011		2010	
Individuele woningen	9	14 %	29	35 %	30	42 %
Woningcomplexen	6	9 %	9	11 %	4	6 %
Bedrijfsgebouwen	8	12 %	8	10 %	4	6 %
Agrarische gebouwen	1	2 %	0	0 %	2	3 %
Openbare en bijzondere bouwwerken	6	9 %	5	6 %	12	17 %
Kleine en overige bouwwerken	33	50 %	22	27 %	15	21 %
Overige plannen	3	5 %	9	11 %	5	7 %
Totaal	66	100 %	82	100 %	72	100 %

Bezoek

Er zijn dit jaar 18 aanvragen behandeld in aanwezigheid van architecten en/of de planindieners. Dit is 27% van het totaal aantal behandelingen.

Adviezen

De adviezen over het totaal aantal planbehandelingen zijn als volgt verdeeld:

adviezen aan B&W	2012		2011		2010	
Welstandsadviezen	66	100 %	77	94 %	72	100 %
Akkoord	36	55 %	36	44 %	27	38 %
Akkoord op hoofdlijnen	8	12 %	2	2 %	8	11 %
Niet akkoord, tenzij	9	14 %	10	12 %	12	17 %
Niet akkoord, nader overleg	0	0 %	8	10 %	14	19 %
Niet akkoord	9	14 %	15	18 %	6	8 %
Aanhouden	4	6 %	6	7 %	5	7 %
Beleidsadviezen en andere adviezen	0	0 %	5	6 %	0	0 %
Totaal	66	100 %	82	100 %	72	100 %

Akkoord wil zeggen: het plan voldoet op basis van de welstandscriteria aan redelijke eisen van welstand; het wordt met positief advies aan het college van B&W voorgelegd. Bij 'niet akkoord tenzij' wordt een duidelijk omschreven voorwaarde geformuleerd.

Hoe vaak behandeld?

In 2012 werden 40 nieuwe aanvragen beoordeeld. Het aantal keren dat deze aanvragen behandeld werden tot een eindadvies is als volgt:

adviezen aan B&W	2012		2011		2010	
Bij eerste behandeling akkoord (geen interventie van de commissie)	23	58 %	21	40 %	23	43 %
Bij eerste behandeling niet akkoord tenzij (kleine aanpassing nodig)	5	12 %	6	12 %	9	17 %
Bij tweede behandeling akkoord (of niet akkoord tenzij)	8	20 %	10	19 %	11	20 %
Bij derde behandeling akkoord (of niet akkoord tenzij)	0	0 %	1	2 %	0	0 %
Nog in behandeling of definitief niet akkoord of aanvraag ingetrokken	4	10 %	14	27 %	11	20 %
Totaal nieuwe aanvragen*	40	100 %	52	100 %	54	100 %

* Dit zijn alle nieuwe aanvragen exclusief beleidsadviesaanvragen en handhaving aanvragen.

Het aantal keren dat een nieuwe aanvraag 'terug' komt bij de welstandscommissie geeft een indicatie van het effect van het gemeentelijke welstandsbeleid op de bouwproductie. Het is een indicatie; de preventieve werking (het anticiperen op het beleid vóór de aanvraag wordt ingediend) wordt hiermee bijvoorbeeld niet zichtbaar gemaakt.

Gemandateerde adviezen

Van het totaal van 66 planbehandelingen in 2012 werden er 18 door een gemandateerd commissielid of in een kleine commissie uitgevoerd, dat is 27% van het aantal planbehandelingen. De gemandateerde adviseert namens de commissie op basis van de welstandsnota en legt hierover steeds verantwoording af aan de commissie. Een negatief advies wordt altijd alsnog voorgelegd aan de gehele commissie.

Gebruik welstandscriteria

De aanvragen worden steeds beoordeeld op grond van vastgestelde welstandscriteria, welke in een welstandsnota of in aanvullingen in de vorm van beeldkwaliteitplannen zijn opgenomen. Voor de gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude is het gebruik van de verschillende soorten criteria als volgt:

welstandscriteria	2012	
Gebiedsgerichte criteria	33	50 %
Algemene welstandscriteria	21	32 %
Overige criteria	10	15 %
Objectgerichte criteria	2	3 %
Totaal	66	100 %

Bestemmingsplannen

De aanvragen worden meestal voorafgaande aan de welstandsvergadering getoetst aan het vigerende bestemmingsplan. Indien de aanvraag niet voldoet aan de bestemmingsplanbepalingen wordt vaak een afwijking (onthefing) verleend. Soms is de afwijking mede afhankelijk van een positief welstandsadvies. Dit is het geval indien de ruimtelijke kwaliteit als argument voor het verlenen van een ontheffing in het bestemmingsplan genoemd wordt. De plannen voorgelegd aan de commissie hadden wat betreft bestemmingsplan de volgende status:

bestemmingsplannen	2012	
Voldoet aan bestemmingsplan	30	45 %
Voldoet niet aan bestemmingsplan, maar gemeente werkt mee aan binnenplanse afwijking	19	29 %
Voldoet niet aan bestemmingsplan, maar gemeente werkt mee aan buitenplanse afwijking	9	14 %
Voldoet niet aan bestemmingsplan, maar gemeente werkt mee aan een afwijking op basis van een uitgebreide procedure of partiële herziening van het bestemmingsplan	1	2 %
Voldoet niet aan bestemmingsplan, over afwijking wordt beslist na advies van de welstandscommissie	6	9 %
Anders	1	2 %
Totaal	66	100 %

Verslag evaluatiegesprek van de Welstandscommissie Haarlemmerliede & Spaarnwoude met de burgemeester de heer B. Bruijn, portefeuillehouder RO, gehouden op 1-10-2012 in het gemeentehuis te Halfweg.

Aanwezig:

- Namens de gemeente: burgemeester B. Bruijn, portefeuillehouder RO, P. Mendrik, plantoelichter
- Leden van de commissie: drs. Dorine van Hoogstraten, voorzitter, ing. Wil Smulders, architect secretaris, ir. Frederik Groos, architect
- Namens de organisatie WZNH: Mariette Bruin, commissiecoördinator

1. Opening

De heer Bruijn opent de vergadering en heet allen welkom. Bij zijn welkomswoord kondigt hij zijn vertrek als burgemeester aan begin 2013. De heer Mühren, directeur WZNH, laat zich excuseren in verband met andere verplichtingen.

2. Jaarverslag 2011

Het jaarverslag heeft niet geleid tot reacties vanuit de Raad.

De structuurvisie voor de gemeente, onderverdeeld in vier deelgebieden, is vastgesteld door de raadscommissie.

Voor elk van de drie kernen wordt een structuurschets opgesteld. Ook zal er een structuurschets voor het buitengebied, de groene buffer, worden opgesteld. In de structuurschetsen worden de uitgangspunten van de strategische visie uitgewerkt tot het niveau van ontwerpbestemmingsplan. De gemeente zit midden in het proces. In de welstandsnota zullen aanpassingen/samenvoegingen van bestaande bestemmingsplannen en nieuwe bestemmingsplannen geborgd moeten worden.

3. Organisatie welstandsadvisering na invoering “Kan-bepaling”

Onlangs heeft WZHN een brief gestuurd hoe de gemeente met de mogelijkheden van de “kan-bepaling” om kan gaan en welke afspraken er met WZNH gemaakt kunnen worden. Als de gemeente van het ambtelijk mandaat gebruik wil maken, is er een belangrijke keuze te maken in de wijze waarop een ambtenaar toetst en de wijze waarop verantwoording wordt afgelegd of aan de welstandscommissie of aan het College. De vraag tot waar het ambtelijk mandaat reikt is een belangrijk punt. Dat kan bijvoorbeeld beperkt worden tot de sneltoetscriteria, waarbij in geval van twijfel, een plan alsnog voorgelegd wordt aan de commissie. De gemeente geeft aan dat de portefeuillehouder beslist of plannen wel of niet aan de commissie worden voorgelegd.

4. Actuele ontwikkelingen in de gemeente

Erfgoed: De gemeentelijke Monumentencommissie en de Historische werkgroep Halfweg zijn door de gemeente betrokken bij ontwikkelingen op Monumenten- en Cultuurbeleid. Ook deze commissies vinden het van belang meer en eerder betrokken worden bij nieuwe ontwikkelingen. Er wordt serieus nagedacht over een algemene welstandscommissie waar alle stromingen in vertegenwoordigd zijn. Daarmee zou het voor de gemeente ook makkelijker zijn om aan de wettelijke termijnen te voldoen voor de monumentenaanvragen. Dit zou mogelijk ook een eigen commissie van de gemeente kunnen zijn. De heer Bruijn stelt voor om op korte termijn een gemeenschappelijk overleg te plannen met de Monumentencommissie van de gemeente, de historische werkgroep Halfweg en de welstandscommissie. Doel van dit verkenningsgesprek is te onderzoeken hoe de bescherming van cultureel erfgoed het beste in de bestaande instrumenten voor ruimtelijke ordening kan worden geborgd. De commissie

neemt het initiatief een brief te schrijven met een suggestie voor een gesprek.

Structuurvisie Centrum Halfweg: Er zijn drie modellen ontwikkeld. De afdeling RO bereidt een notitie voor die ook zal worden voorgelegd tijdens een inspraakavond. De commissie is geïnteresseerd naar het onderliggende rapport van de Provincie, wil graag op de hoogte blijven en hierover aan de gemeente adviseren.

Bestemmingsplannen: binnen de gemeente wordt veel energie gestoken in de actualisering van de bestemmingsplannen voor juni 2013. Momenteel wordt gewerkt aan een nieuw ontwerp van het bestemmingsplan Spaarne Buiten.

5. Rondvraag en sluiting

Van de rondvraag wordt verder geen gebruik gemaakt. De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de vergadering.

Dorine van Hoogstraten

Dorine van Hoogstraten is als zelfstandig architectuurhistoricus gevestigd in Amstelveen. Zij doet onderzoek naar de geschiedenis van de Nederlandse architectuur en landschapsarchitectuur, dat resulteert in uiteenlopende publicaties en lezingen. Zo schreef ze bijvoorbeeld boeken over scholenbouw en de architect Dirk Roosenburg. Ook bracht ze onderzoeksrapportages uit over een aantal herenhuizen in de Amsterdamse Gouden Bocht en over het Plantsoen van Kampen. Dorine van Hoogstraten is sinds 2006 verbonden aan WZNH, vanaf 2006 is zij voorzitter van de Erfgoedcommissie WZNH en vanaf 2010 als voorzitter van de regionale welstandscommissie Noord-Holland Zuid.

Wil Smulders

Wil Smulders studeerde aan de TH Delft en aan de Academie van Bouwkunst te Tilburg (afgestudeerd 1989). Hij heeft onderwijservaring opgedaan aan de Academie St. Joost te Breda en aan de Academie van Bouwkunst te Tilburg. Hij deed werkervaring op bij o.a. de Architectenwerkgroep Tilburg en Smulders Architecten Tilburg. Sinds 2001 is hij mede eigenaar van Habraken Smulders Architecten te Tilburg. Hij heeft verschillende prijzen gewonnen en aan publicaties bijgedragen. Hij is lid geweest van Welstand Noord-Brabant, van de Kunstcommissie Geertruidenberg en van de Monumentencommissies Geertruidenberg en Tilburg. Sinds april 2010 is hij verbonden aan WZNH en architect secretaris van de regionale welstandscommissie Noord-Holland Zuid.

Nico Zimmermann

Nico Zimmermann is afgestudeerd aan de Academie van Bouwkunst Amsterdam, afdeling architectuur en momenteel directeur/eigenaar van ITZ-Architecten b.v. te Amsterdam. Hij is voorzitter van de BNA Kring Amsterdam, bestuurslid van KIVI-NIRIA afdeling bouw, redactielid Jellema Hogere Bouwkunde en lid Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Bussum. Nico Zimmermann is sinds 2007 verbonden aan WZNH, van 2007 tot 2010 als lid van de regionale welstandscommissie Gooi en Vechtstreek en sinds 2010 architect van de regionale welstandscommissie Noord-Holland Zuid.

Jan Frederik Groos

Jan-Frederik Groos heeft van 1976 - 1981 een opleiding gevolgd als beeldend kunstenaar aan div. academies, onder andere de Koninklijke Academie van Schone Kunsten in Antwerpen en de Art School van de Universiteit van Michigan. Van 1981 – 1988 heeft hij een architectuurstudie gevolgd aan de Technische Universiteit Delft. Na enkele jaren actief te zijn geweest als beeldend kunstenaar is hij in 1997 medeoprichter en partner geweest van O III architecten. Jan-Frederik Groos is sinds 1999 verbonden aan WZNH. Van 1999 tot 2004 was hij architect-lid van de welstandscommissie kring Zaanstad van WZNH. In 2004 heeft hij een tijd in Zuid-Afrika gewoond alwaar hij betrokken was bij de ontwikkeling van onder andere een Erfeniscentrum en een Nature Retreat en Guesthouse. Tevens deed hij daar onderzoek naar 'informal settlement'. Sinds 2004 ook werkzaam voor Groos & Co architecten. Vanaf 2007 is hij lid van de regionale welstandscommissie Noord-Holland Zuid.